

**თავისუფლების იდეა
ფილოსოფიაში, თეოლოგიაში
და სოციალურ მეცნიერებებში**

კრებულის შემდგენელი და სამეცნიერო რედაქტორი
თენგიზ ირემაძე

**THE IDEA OF FREEDOM
IN PHILOSOPHY, THEOLOGY,
AND SOCIAL SCIENCES**

Edited by Tengiz Iremadze

თბილისი 2016 Tbilisi

ახალი საქართველოს უნივერსიტეტი
კავკასიური ფილოსოფიისა და თეოლოგიის
სამეცნიერო-კვლევითი არქივი

New Georgian University
Archive of Caucasian Philosophy and Theology

კრებული შემდგენელი და სამეცნიერო რედაქტორი:
პროფესორი, დოქტორი **ტენგიზ ირემაძე**

Edited by Prof. Dr. Tengiz Iremadze

რეცენზენტები:

აკადემიკოსი **გურამ თევზაძე**
ასოცირებული პროფესორი **გიორგი ხუროშვილი**

Reviewers:

Academician **Guram Tevzadze**
Associate Prof. **Giorgi Khuroshvili**

პირველი გამოცემა, 2016

First Edition, 2016

© კავკასიური ფილოსოფიისა და თეოლოგიის
სამეცნიერო-კვლევითი არქივი, 2016

© Archive of Caucasian Philosophy and Theology, 2016

დაიბეჭდა შპს „ფავორიტი სტილში“, 2016
თბილისი, ჩუბინაშვილის 50

ISBN 978-9941-0-9129-2

სარჩევი

წინათქმა	7
ნაწილი 1. თავისუფლების ცნების გენეზისი და ისტორია	11
<i>ჰელმუტ შნაიდერი</i> თავისუფლების ისტორია ჰეგელთან: თავისუფლების ანტიკური და ქრისტიანული გაგება	12
<i>გოჩა ბარნოვი</i> ადამიანის თავისუფლება პატერიკულ ტრადიციაში	34
<i>დეკანოზი ალექსი ქშუტაშვილი</i> თავისუფლების იდეა წმ. ანთიმოზ ივერიელის ცხოვრებასა და სწავლებაში	49
<i>მიტროპოლიტი გრიგოლი</i> თავისუფლების მეტაფიზიკა იონა ხელაშვილის მიხედვით	76
ნაწილი 2. თავისუფლება, პასუხისმგებლობა და სამოქალაქო ცნობიერება	91
<i>ნოდარ ბელქანია</i> თავისუფლების ცნობიერების წარმოშობა და თავისუფლების განცდა	92
<i>იოახიმ ფონ ვედელი</i> გათავისუფლება, როგორც მეორედ მოსვლის ჩამანაცვლებელი	118

<i>ლალი ზაქარაძე</i>	
თავისუფლება – პოლიტიკური პასუხისმგებლობის საფუძველი	138
<i>დეკანოზი ლევან მათეშვილი</i>	
ქრისტიანის თავისუფლების კონცეპტი მინიერ ხელისუფლებასთან ურთიერთობისას	147
ნაწილი 3. თავისუფლება – მისი გამონეკვები და საფრთხეები	163
<i>გიორგი თავაძე</i>	
ფილოსოფოსი გამოქვაბულიდან: მერაბ მამარდაშვილი თავისუფლების შესახებ	164
<i>მიხეილ გოგატიშვილი</i>	
აქსელ ჰონეტი: ინდივიდების ბრძოლა ურთიერთთალიარებისათვის და ინდივიდუალური თავისუფლების პათოლოგიები	179
<i>თენგიზ ირემაძე</i>	
თავისუფლების იდეის ბედი საბჭოთა საქართველოს ფილოსოფიაში	204
რეზიუმეები ინგლისურ ენაზე	218
სახელთა საძიებელი	226
კრებულის ავტორები	232

Contents

Editor’s Foreword	7
Part I: The Genesis and History	
of the Notion of Freedom	11
<i>Helmut Schneider</i>	
History of Freedom in Hegel’s Philosophy:	
Ancient and Christian	
Conceptions of Freedom	12
<i>Gocha Barnovi</i>	
Human Freedom in the Tradition of Patericon . . .	34
<i>Archpriest Aleksi Kshutashvili</i>	
The Idea of Freedom in the Life and Teachings	
of Anthim the Iberian	49
<i>Metropolitan Grigoli</i>	
Metaphysics of Freedom According	
to Iona Khelashvili	76
Part II: Freedom, Responsibility,	
and Civil Consciousness	91
<i>Nodar Belkania</i>	
The Origin of Consciousness of Freedom	
and Feeling of Freedom	92
<i>Joachim von Wedel</i>	
Liberation as a substitute for a Second Coming . . .	118
<i>Lali Zakaradze</i>	
Freedom – Foundation for Political Liability . . .	138

<i>Archpriest Levan Matheshvili</i>	
The Christian Concept of Freedom in	
Relation with Secular Authority	147
Part III: Freedom: Its Challenges and Dangers	163
<i>Giorgi Tavadze</i>	
Philosopher from the Cave:	
Merab Mamardashvili About Freedom . . .	164
<i>Mikheil Gogatishvili</i>	
Axel Honneth: Struggle for Recognition and	
Pathologies of Individual Freedom	179
<i>Tengiz Iremadze</i>	
The Fate of the Idea of Freedom	
in the Philosophy of Soviet Georgia	204
Abstracts	218
Index	226
Notes on Contributors	234

წინათქმა

2015 წლის 3 სექტემბერს, ახალი საქართველოს უნივერსიტეტში, ამავე უნივერსიტეტის კავკასიური ფილოსოფიისა და თეოლოგიის სამეცნიერო-კვლევითი არქივის ორგანიზებით, ჩატარდა საერთაშორისო სამეცნიერო კონფერენცია თემაზე – „თავისუფლების იდეა ფილოსოფიაში, ღვთისმეტყველებასა და სოციალურ მეცნიერებებში“. წინამდებარე კრებული სწორედ ამ კონფერენციის მასალებს მოიცავს.

აღსანიშნავია, რომ საქართველოში კომუნისტური მმართველობის დამყარების შემდეგ, თავისუფლება აღარ მიეკუთვნებოდა ქართული ფილოსოფიური აზროვნების წამყვან თემათა რიცხვს. უფრო მეტიც, ამ პერიოდში, არათუ თავისუფლების პრინციპის პრაქტიკაში განხორციელება გახდა შეუძლებელი, არამედ თავისუფლების იდეის იგნორირება მოხდა. ამას ადასტურებს საბჭოთა საქართველოში შექმნილი თეორიული შრომები, რომლებშიც თავისუფლების იდეა, ფაქტობრივად, დაკარგულია. თუკი აქა-იქ თავისუფლების შესახებ მსჯელობას ვხვდებით, უმეტესწილად, მარქსისტულ-ლენინისტური ფილოსოფიის კონტექსტში, ან კიდევ ფილოსოფიის ისტორიის მნიშვნელოვანი წარმომადგენლების (მაგ., კანტი, ჰეგელი, ნიცშე, შოპენჰაუერი, ჰუსერლი, ექსისტენციალისტები და ა.შ.) მიერ შექმნილი თავისუფლების კონცეფციების განხილვისა და ანალიზის დროს. ამ მხრივ აღსანიშნავია კ. ბაქრაძის, ზ. კაკ-

აბაძის, თ. ბუაჩიძის, გ. თევზაძის და სხვ. გამოკვლევები.

თავისუფლების იდეის გაგების ორიგინალური მცდელობები კომუნისტური პერიოდის ქართულ ფილოსოფიურ აზროვნებაში თითქმის არ გვხვდება. იშვიათ გამონაკლისთა რიცხვს წარმოადგენს მ. მამარდაშვილის ფილოსოფიური ნაშრომები, რომელთა მიზანი სოციალური ძალების გამოთავისუფლება და იმგვარი სააზროვნო სივრცის შექმნაა, სადაც ნებისმიერი ადამიანი საკუთარი თავის „არტიკულირებას“, ანუ თავისუფლების რეალიზებას შეძლებს. წინამდებარე კრებულში, სწორედ ამ ფაქტორის გათვალისწინებით, მ. მამარდაშვილის სამოქალაქო თავისუფლების ფილოსოფიის მნიშვნელოვან ასპექტებს ეძღვნება გ. თავაძის საინტერესო სტატია.

თანამედროვე ქართულ ფილოსოფიაში თავისუფლების პრობლემას, მის ანალიზსა და თეორიულ დამუშავებას გაცილებით დიდი ყურადღება ეთმობა, ვიდრე ადრე. გამოიცა ორი მნიშვნელოვანი სამეცნიერო კრებული თავისუფლების პრობლემის შესახებ:

- (1) „რა არის თავისუფლება? დიდი მოაზროვნეები თავისუფლების არსის შესახებ“ (რედაქტორები: თ. ირემაძე, ჰ. შნაიდერი, ლ. ზაქარაძე, თბილისი: გამომცემლობა „ნეკერი“, 2010 წ., მეორე გამოცემა – თბილისი: გამომცემლობა „ნეკერი“, 2013 წ.), რომელშიც ფილოსოფიისა და სოციალურ მეცნიერებათა კვლევითი ინსტიტუტის თანამშრომელთა (ჰ. შნაიდერი, ლ. ზაქარაძე, გ. თავაძე, დ. ლაბუჩიძე, თ. ირემაძე) სამეცნიერო სტატიებია შესული და თავ-

ისუფლების ფილოსოფიური პრობლემა ისტორიულ-სისტემურ ქრილშია განხილული.

- (2) „თავისუფლების ფილოსოფიის კლასიკოსები. პლატონიდან ჰაიდეგერის ჩათვლით“ (რედაქტორები: მ. ბერიაშვილი, უ. რ. იეკი, ბ. მოიზიში, თბილისი: გამომცემლობა „მერიდიანი“, 2011 წ.). ამ კრებულის ქართველი და უცხოელი ავტორები თავისუფლების პრობლემას ისტორიულ-ფილოსოფიურ ქრილში განიხილავენ და თავისუფლების ფილოსოფიის რამდენიმე მნიშვნელოვანი კლასიკოსის შემოქმედებას აქცევენ საგანგებო ყურადღებას.

ვფიქრობთ, რომ წინამდებარე სამეცნიერო კრებული ამ ორი ზემოთ მითითებული კრებულის თემატურ სპექტრს გაამდიდრებს, რადგან აქ თავისუფლების პრობლემა უკვე ინტერდისციპლინურ ქრილშია განხილული. იმედია, რომ ის ქართველი სპეციალისტებისა და ფართო მკითხველის სათანადო ყურადღებას მიიქცევს და დიდ დახმარებას გაუწევს მათ, ვინც თავისუფლების ფილოსოფიური, საღვთისმეტყველო და სოციალური ასპექტების შესწავლით არის დაინტერესებული.

თენგიზ ირემაძე

*ახალი საქართველოს უნივერსიტეტი
კავკასიური ფილოსოფიისა და თეოლოგიის
სამეცნიერო-კვლევითი არქივის დირექტორი*

13 აგვისტო, 2016 წელი

ABSTRACTS

Helmut Schneider

HISTORY OF FREEDOM IN HEGEL'S PHILOSOPHY: ANCIENT AND CHRISTIAN CONCEPTIONS OF FREEDOM

Hegel's philosophy of world history has as its guiding principle the history of freedom developing in cultures and nations. Freedom as such is the result of the self-realizing world spirit's consciousness of freedom. In oriental despotism only one, the despot, was free. In ancient democracy and aristocracy only some were free. Finally, in the state of the Christian era all are free and equal before God and the law. Christianity is a milestone and a cornerstone in the way to freedom, even if freedom was accepted only slowly. Insight in the essential freedom of man is the basis of political freedom. The very way of freedom through history is not yet finished.

Gocha Barnovi

HUMAN FREEDOM IN THE TRADITION OF PATERICON

The article briefly discusses one of the major themes of human beings – freedom. The human being is a creature made in God's image and a person and all his activities and

traits such as thought, speech, reflection, conscience, morality and religiousness, etc., are indicated by freedom. The author speaks of the wrong use of free will which brought ontological outcomes for human such as putrefaction and mortality. He underlines the importance of the divine providence which was carried out by Jesus Christ in the person of the incarnated Word of God whose purpose was to liberate human beings from mortality and putrefaction. The personality of the incarnated Word of God by adopting the human nature had rescued human beings from the grip of death. The author also considers the Church of Christ as an inexhaustible source of a grace which, through the sacraments, liberates the believers from sin and is completed in communion with the uncreated grace of Holy Spirit. The author admits that ontologically true freedom is always associated with the Holy Spirit; it provides graceful freedom in the unity of Christ's body.

Archpriest Aleqsi Kshutashvili

THE IDEA OF FREEDOM IN THE LIFE AND TEACHINGS OF ANTHIM THE IBERIAN

This article discusses Anthim the Iberian's attitude to freedom in three aspects: 1. His fight for the independence of Wallachia; 2. His fight for the autocephaly of the church of Hungaro-Wallachia; 3. His theological and philosophical vision of freedom. The study makes clear that, when speaking of the idea of freedom, the Metropolitan of Hun-

garo-Wallachia resolves the hierarchy of priorities from bottom up as follows: 1. Protection of personal freedom and dignity, development of personal talents and securing welfare; 2. Protection of freedom and independence of country, nation and national church; and 3. The most important – defeating of individual passions and sins as an essential precondition for spiritual freedom and liberation from eternal death.

Metropolitan Grigoli (Berbichashvili)

METAPHYSICS OF FREEDOM ACCORDING TO IONA KHELASHVILI

Freedom is one of the key concepts of Iona Khelashvili's Christian metaphysics. He refers specifically to the philosophical formation of problem of freedom in the "Book of Thirty-four Questions" and analyzes its metaphysical roots according to Biblical history and in particular to the corresponding episodes of Genesis. Iona Khelashvili thinks that there is no freedom without volition. Volition itself is not just wish but also effort or purposeful action. *There is no freedom where there is no will* of freedom, self-control and action. The will is stronger when its roots are solid. *The will* allows human beings to hold strongly the hand of salvation of the new Adam and to stand up again, to regain self-control and to save God's image on earth.

Nodar Belkania

**THE ORIGIN OF CONSCIOUSNESS OF FREEDOM
AND FEELING OF FREEDOM**

The article offers a brief summary of the historical development of consciousness from mythical consciousness to contemporary logical, abstract thinking, which is a necessary precondition for understanding subjective freedom. The relationship between consciousness and nonconsciousness from a historical perspective is also discussed. A distinction is drawn between negative and positive freedom (Berdyayev, Fromm). Negative freedom is understood as formal freedom while the content or source of positive freedom is considered to be creative work, creativity as such, which is typical for every human action on the way of human development.

Joachim von Wedel

**LIBERATION AS A SUBSTITUTE FOR
A SECOND COMING**

A collective social self-perception, which understands the present time as a somehow final and eschatological time, and which identifies the breakthrough to this final time with certain revolutionary liberation events, seems to be a general part of modernity in the 20th century. The Soviet Union or the United States, but also post-revolution-

ary France provide examples. The article discusses some theological difficulties connected with such perceptions and draws attention to the tension between the universal claims linked to these liberation events and their apparently exclusive and privileged connection with certain states.

Lali Zakaradze

FREEDOM – FOUNDATION FOR POLITICAL LIABILITY

This article discusses conceptual notions of moral and political philosophy such as: freedom, liability, their forms, the multilateral aspects of their relation, and their determining factors. The author considers that the notion of freedom is foundational for the determination of political liability. In this context the author analyzes the role of the political system on the way of achieving personal, social, and political freedom, on the other hand discusses the role of freedom in determining the existential foundation of politics and the meaning of political life.

Alongside many other definitions the human being is a responsible being (*homo responsabilis*). Responsibility is a part of the structure of freedom and is the latter's result. The article analyzes the role of political responsibility and political solutions of authority in regard to society's economic, social, political, cultural and etc., condition.

Archpriest Levan Mateshvili

THE CHRISTIAN CONCEPT OF FREEDOM IN RELATION WITH SECULAR AUTHORITY

The realization of the Christian's freedom is directly connected with the earthly, worldly state, which as a rule is not ideal. What is the limit or maximum of the Christian citizen's freedom in relation to government? Must the Christian obey the government or not? Is it right to rebel against an unjust government or to support a tyrannical one? These issues are important for the Christians of a free country, but they are also urgent for the believers living under totalitarian regimes. This article discusses different conceptions on this matter. Some believe that a rebellion against an unjust government is legitimate, while the Bible teaches us to resist the government without rebellion. Resistance is not the passive acceptance of an unjust government but it implies an active spiritual, moral and political campaign against it. The most ideal option is when a Christian country is ruled by a Christian government in the proper sense of this word; by a government which understands its great mission imposed by God to take care and to lead the people and if it is not so there always is a danger that people take the sword of government in their hand and fall into sin.

Giorgi Tavadze

**PHILOSOPHER FROM THE CAVE: MERAB
MAMARDASHVILI ABOUT FREEDOM**

In this paper the author analyzes the notion of freedom according to the Georgian philosopher Merab Mamardashvili (1930-1990). Particular attention is paid to two of his interviews, “Solitude is my Profession”, and “The Civil Society”. Relying on Plato’s famous cave allegory the author represents Mamardashvili as a “philosopher from the cave” who tried to criticize Soviet mentality from within the totalitarian system employing the mutually interdependent ideas of freedom and civil society.

Mikheil Gogatishvili

**AXEL HONNETH: STRUGGLE FOR
RECOGNITION AND PATHOLOGIES OF
INDIVIDUAL FREEDOM**

During three last decades political philosophy constantly tried to find a normative base that could provide an adequate normative basis and ethical background for human interactions in the political sphere. According to the well-known German philosopher and social theorist Axel Honneth, the trustworthy answers for this problem could be found in Hegel’s social philosophy. By introducing the concept of reciprocal recognition, Honneth reactual-

izes Hegel's concept of the "struggle for recognition". This concept is the unsteady precondition of a multidimensional personal identity. In order to determine objective criteria for justice Honneth refers to the history of social conflicts. On the basis of this approach he develops structural components of human's self-understanding which are expressed in self-confidence, self-respect and self-esteem. Honneth underlines that the motivational basis of the "structural and "contingent" nature of this struggle is in different forms neglecting existing frames of intersubjective relations – as "social pathologies". "Pathology" in this context implies that a word refers to such a distortion of communication which cannot be suppressed by the "rational discourse".

Tengiz Iremadze

THE FATE OF THE IDEA OF FREEDOM IN THE PHILOSOPHY OF SOVIET GEORGIA

The present article deals with the problem of freedom through the analysis of certain aspects of the history of non-freedom. The article presents one of the significant projects for the future research at the Archive of Caucasian Philosophy and Theology (New Georgian University). Within the frames of this project the history of suppression, destruction and loss of the philosophical idea/ideal in the reality of Soviet Georgia will be studied and the causes of this phenomenon will be determined.

კრეპულის ავტორები

მაღალყოვლადუსამღვდელოესი გრიგოლი (ბერბიჭაშვილი) – ფოთისა და ხობის მიტროპოლიტი.

გოჩა ბარნოვი – თეოლოგი, ათენის უნივერსიტეტის თეოლოგიის დოქტორი. თბილისის სასულიერო აკადემიის, ახალი საქართველოს უნივერსიტეტისა და ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ლექტორი.

ნოდარ ბელქანია – ფსიქოლოგი; ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის სოციალურ და პოლიტიკურ მეცნიერებათა ფაკულტეტის ინტერდისციპლინური დეპარტამენტის პროფესორი. ამავე უნივერსიტეტის აკადემიური საბჭოს წევრი.

მიხეილ გოგატიშვილი – ახალი საქართველოს უნივერსიტეტის პროფესორი ფილოსოფიის მიმართულებით. გრიგოლ რობაქიძის სახელობის უნივერსიტეტის პროფესორი ფილოსოფიისა და სოციალურ მეცნიერებათა მიმართულებით.

იოახიმ ფონ ვედელი – შჩეჩინის უნივერსიტეტის პოლიტიკის მეცნიერებისა და ევროპული კვლევების ინსტიტუტის პროფესორი.

ლალი ზაქარაძე – შოთა რუსთაველის სახელმწიფო უნივერსიტეტის პროფესორი ფილოსოფიის მიმართულებით. ახალი საქართველოს უნივერსიტეტის კავკასიური ფილოსოფიისა და თეოლოგიის სამეცნიერო-კვლევითი არქივის კავკასიური ფილოსოფიის განყოფილების გამგე.

გიორგი თავაძე – ფილოსოფიის დოქტორი, ახალი საქართველოს უნივერსიტეტის ასოცირებული პროფესორი ფილოსოფიისა და სოციალურ მეცნიერებათა მიმართულებით. ამავე უნივერსიტეტის კავკასიური ფილოსოფიისა და თეოლოგიის სამეცნიერო-კვლევითი არქივის დირექტორის

მოადგილე. ფილოსოფიისა და სოციალურ მეცნიერებათა კვლევითი ინსტიტუტის დირექტორის თანაშემწე (გრიგოლ რობაქიძის სახელობის უნივერსიტეტი).

თენგიზ ირემაძე – ახალი საქართველოს უნივერსიტეტის პროფესორი ფილოსოფიის მიმართულებით. კავკასიური ფილოსოფიისა და თეოლოგიის სამეცნიერო-კვლევითი არქივის დირექტორი (ახალი საქართველოს უნივერსიტეტი). გრიგოლ რობაქიძის სახელობის უნივერსიტეტის პროფესორი ფილოსოფიისა და სოციალურ მეცნიერებათა მიმართულებით. ამავე უნივერსიტეტის ფილოსოფიისა და სოციალურ მეცნიერებათა კვლევითი ინსტიტუტის დირექტორი.

დეკანოზი ლევან მათეშვილი – ისტორიის დოქტორი, თეოლოგიის დოქტორი. საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტის ასოცირებული პროფესორი. ახალი საქართველოს უნივერსიტეტის პროფესორი თეოლოგიის მიმართულებით.

დეკანოზი ალექსი ქუჭატაშვილი – თეოლოგიის დოქტორი, ახალი საქართველოს უნივერსიტეტის პროფესორი თეოლოგიის მიმართულებით. ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის მონვეული პროფესორი. თბილისის სასულიერო აკადემიისა და სემინარიის მონვეული პროფესორი.

ჰელმუტ შნაიდერი – გრიგოლ რობაქიძის სახელობის უნივერსიტეტის პროფესორი ფილოსოფიის მიმართულებით. ამავე უნივერსიტეტის ფილოსოფიისა და სოციალურ მეცნიერებათა კვლევითი ინსტიტუტის ფილოსოფიის ისტორიის განყოფილების გამგე.

NOTES ON CONTRIBUTORS

His Eminence Metropolitan **Grigoli (Berbichashvili)** – Metropolitan of Poti and Khobi.

Dr. **Gocha Barnovi** – Theologian, Doctor of Theology of The University of Athens, Lecturer at Tbilisi Theological Academy, New Georgian University and Iv. Javakhishvili Tbilisi State University.

Prof. Dr. **Nodar Belkania** – Psychologist, Professor of Interdisciplinary Department of the Faculty of Social and Political Sciences at Iv. Javakhishvili Tbilisi State University. Member of academic board at the same university.

Prof. Dr. **Mikheil Gogatishvili** – Professor in Philosophy at New Georgian University (Poti, Georgia). Professor in Philosophy and Social Sciences at Grigol Robakidze University (Tbilisi, Georgia).

Prof. Dr. **Tengiz Iremadze** – Professor in Philosophy at New Georgian University (Poti, Georgia). The Director of the Archive of Caucasian Philosophy and Theology (New Georgian University). Professor in Philosophy and Social Sciences at Grigol Robakidze University (Tbilisi, Georgia). The Director of the Institute of Philosophy and Social Sciences.

Archpriest Aleqsi Kshutashvili – Doctor of Theology; Professor in Theology at New Georgian University (Poti, Georgia). Visiting Professor at Ivane Javakhishvili Tbilisi State University and Tbilisi Theological Academy and Seminary.

Archpriest Levan Mateshvili – Doctor of History, Doctor of Theology. Associate Professor at Georgian Technical University. Professor in Theology at New Georgian University (Poti, Georgia).

Prof. Dr. **Helmut Schneider** – Professor in Philosophy at Grigol Robakidze University (Tbilisi, Georgia). The Head of the Department of History of Philosophy (Institute of Philosophy and Social Sciences).

Assoc. Prof. Dr. **Giorgi Tavadze** – PhD, Associate Professor in Philosophy and Social Sciences at New Georgian University (Poti, Georgia). The Deputy Director of the Archive of Caucasian Philosophy and Theology (New Georgian University). Senior Researcher and Deputy Director at the Institute of Philosophy and Social Sciences (Grigol Robakidze University).

Prof. Dr. **Joachim von Wedel** – Professor at the Institute of Political Science and European Studies at the Uniwersytet Szczeciński (University of Stettin).

Prof. Dr. **Lali Zakaradze** – Professor in Philosophy at Shota Rustaveli State University (Batumi, Georgia). The Head of the Department of Caucasian Philosophy at the Archive of Caucasian Philosophy and Theology at New Georgian University (Poti, Georgia).